HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בעל מום. שגולד במומו ועומד ליפחט בחוץ מיום שגולד הוא לאוי לכך ומוצין לו משגולד: **מי מלי אחיל ליה.** ביום שגולד דלמא נפל הוה ואין שחיטה מטהרתו עד שיפהה שמונה ימים דשוב נפק ליה מכלל נפל דתניא (שבת ד' קלה:) רשב"ג אומר כל שפהה שלשים יום בחדש אינו נפל ובשמה שמונה ימים:

לחדשים. למנין חדשי השנה: **ולעיבורין.** קא ס"ד ליפב ב"ד ולעיין אם השנה הבאה צריכה להתעבר: **ולתרומת שקלים.** (א) להקריב ראשון קרבנות הלקוחים מתרומת קופות של שקלי שנה זו: **אף לשכירות בתים.** המשכיר בית לחבירו ואמר לשנה זו כלתה שנתו בחצי בניסן ואפי' לא דר בו אלא חדש אחד: **החדש הזה לכם.** ומנלן דניסן דכתיב ויקחו להם שה לפסח וכתיב קרא אחריתא שהפסח בחדש האביב שיש בו אביב שהתבואה בכירה בו להיות מבושלת בגמר ביעולה: **בעינא אביב וליכא.** שכבר נגמרה מניסן ואי איכא זרעא אפילה אין זה בכיר אלא אפילו: **ואימא אדר.** דאיכא זרעא חרפא המתבכר מאדר: **רוב אביב.** שיהו רוב תבואות מתבכרות בו: **שיש בו אחיפה.** שמכניסין בו פירות לבית מפני הגשמים וכל הקיץ הן עשויות גדישין ליבש: **ראשון למילתיה.** למעשה המן: **ומנא דידן.** דלא תנא במתני' ר"ה לחדשים: **עיבורים מניסן מיצן.** בתמיה וכי רשאין ב"ד ליפב ולעיין בצורכי עיבור א] ר"ה בניסן: **אין מעברין.** אין מעיינין בצורכי לבור ע) להודיע לגולה שעיברו ב"ד את השנה שלא ישתכח הדבר עד אדר הבא: **אבל מפני הדחק.** שמפחדין שלא יגזרו גזרות ע) מליפב ב"ד או שלריך הגשיא לחצר המלך ואין מעברין אא"כ ירלה גשיא כדאמר בסנהדרין (לף יא.): **ואעפ"כ אין מעברין אלא אדר.** אין מוסיפין חדש על השנה אלא אדר דכתיב שמור את חדש האביב חדש הסמוך לאביב עבר שיבא אביב בזמנו: **הפסקת עיבורין.** שכיון שקדשו את החדש בשם ניסן בפסקה שנה שעברה מלהיות מעוברת עוד שאין רשאין לעשות ניסן אדר שכבר נכנסה שנה אחרת לענין עיבור: **פס העידו.** רבי יהושע ור' פפיים שמעברים את השנה כל אדר אם לא רלו ב"ד לאחר הפורים שהשנה צריכה להתעבר מעברין אותה: **שהיו אומרים עד הפורים.** לפי שהיו חכמים אומרים שאין מעברין אא"כ נתישבו בדבר לפני הפורים לכך החזקו לעדות זו: **אחי לוזולי בחמץ.** שכבר מן הפורים ואילך התחילו הדרשנים לדרוש ברבים בהלכו' הפסח החזקו השומעים לעשות פסח לסוף ל' יום ואם יעברו ב"ד את השנה לא יתקבלו דברי שלוחי ב"ד לשומעין לדחות את הפסח שכבר שמעו מן הדרשני': **בהפסק' לא קא מיירי.** בראשי פנים להפסקה לא קא מיירי: **חדש בחדשו לחדשי.** חדשי יתירא לדרשה:

א הא בבעל מום. בעל מוס מעיקרו בתס ועשה בעל מוס כיון דלא חזי לאכילה מוגים לו משעת הרלאה ואין לדקדק מכאן שיהיה שייך בל תאחר בנתיבה לכהן הכהא לענין להאכילו בתוך שנתו דלריך כדאיתא פרק [עד כמה] (בכורות דף כו:):

מדברי קבלה למדנו. לא מצי למילף מכאן מיניייהו כלל אם לא נאמר שהיתה קבלה בידם סדר שמות החדשים זה אחר זה והכי אמר בירושלמי שמות החדשים עלו בידם מבבל בראשונה בירח האיתנים שבו נולדו אבות בירח בול שבו כל העולם נובל והארץ עשויה בולות בולות שבו בולים לבהמה בבהיסה בירח זיו שבו זיו האילנות מכאן ואילך ויהי בחדש ניסן שנת עשרים ויהי בחדש הראשון שנת עשרים בחדש העשירי הוא חדש טבת:

בשנים קא מיירי. וקשיא דהא קא אמר לרבנים ואמר לעיל כיון שעברה עליו שנה בלא רבנים ורבנים בלא שנה י"ל מכל מקום בחדשים לא קא מיירי:

הם העידו. משנה היא בעדיות (פ"ז משנה ז) ופ"ק דסנהדרין (ד' יב: ושם) גבי ע) עבדוה ביום ל' של אדר דאמר רב נחמן מעובר וקדוש ומקשי ליה רבא מבדי מפרוים לפסח תלתין יומין הוי ומפורים דרשין בהלכות הפסח וכי מטי ריש ירחא ומרחקים להו אתי לזלזולי ה"נ ה"מ לאקשויי אמתניתין דעדיות:

בהפסקה לא קא מיירי. לקמן (ד' יב.) (ב) גבי אחד בתשרי ר"ה לירקות ולא קתני לנדרים בדקתני בברייתא משום דמתניתין בהפסקה לא קא מיירי:

מראשית השנה. לקמן (ד' ח.) אמרינן דזה תשרי:

שמא לא ימסרם יפה יפה. פלוגתא דתנאי היא בסוף פרק הבית והעליה (ב"מ ד' קיח.) גבי שומרי ספיחים בשביעית אי מתנדב שומר חנם וקלא תימה דפרין הכא פשיטא במילתא דהויא פלוגתא דתנאי ושמא יש לחלק הכא ג) ליכא למיחש כולי האי כמו בשומר:

לא

אלא שחיסר מצוה ח) ויחיד שהתנדב משלו בשרין בלבד שימסרם לצבור ט) פשיטא מהו דתימא ליחוש שמא לא

מסורת הש"ס

א) [סנהדרין יב. תוס' שם פ"ב ה"ג], ב) סנהדרין פז. עדיות פ"ז מ"ז, ג) פסחים ו. מגילה כט: סנהדרין יב: [ע"ז ה: תוספ' מגילה פ"ג ה"ב בכורות נח.], ד) יומא סה: מגילה כט: ע"ש, ה) [לקמן מ: ע:], ו) יומא סה:, ז) [תוספתא פ"א ה"ד], ח) [יומא לה: ב"מ קיח.], ט) בס"א: עיבור, י) בס"א: שמד, כ) [ל"ל קידשו],

מוסף רש"י

אין מעברין השנה לפני ר"ה. אין יושבין ב"ד קודם לאם השנה לעיין ולומר מתעבר שנה זו בשני חדריס, מפני שיש שנתה בדבר קודם שיגיע ומזלזלי בחמץ (סנהדרין יב.). **אבל מפני הדחק.** שמא לא יהא שם ב"ד מופלא סמוך לאדר או שמא יבא מלך אדומי ויעבב על ידן, מעברין אותה. ומודיעין לגולה אחר ר"ה מיד שיבינהו (שם). **ואעפ"כ** אין מעברין. אותה בשני חדשים אחריס אלא כשיגיע אדר ישנו שני אדריס (שם). **הן העידו.** ר' יהושע ור' פפיים במס' עדיות (סנהדרין פז.). **שמעברין השנה כל אדר.** ואע"פ שלא נמלכו לענבר קודם הפורים וקבלו את המגילה באדר הראשון ואחר כך ראו שהשנה צריכה להתעבר ועברוה (שם). **שהיו אומרים עד הפורים.** לפיכך הולרכו להעיד בן שהיו שאר חכמים אומרים עד הפורים מעברין ואם אין מעברין (שם). **שואלין בהלכות הפסח.** וכי מרחק להו לא ליימי לשלוחי ב"ד שכבר שמעו מן הדרשנים לעשות הפסח בסוף ל' ואחי לזלזולי בחמץ (שם). **חדש בחדשו לחדשי השנה.** כל המי חדשים למה לי (מגילה כט:) חדושין יתירי כתיבי לדרשה לומר לך יש חדש שאתה צריך לחדש הקרבנות והכיאם מתרומה חדשה (יומא סה:) שאתה צריך לחדשו בהנאת עולות תמידין ומוספין מתרומה חדשה, וחזו ניסן (מגילה שם).

תורה אור השלם

1. הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה: שמות יב ב
2. שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לָיְלָה:
דברים טז א
3. אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָסְפְּכֶם אֶת תְּבוּאַת הָאָרֶץ תָּחֹגּוּ אֶת חַג יְיָ שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:
ויקרא כג לט
4. בְּיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לְעַשְׂתֵּי עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא חֹדֶשׁ שְׁבָט בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְּבַר יְיָ אֶל זְכַרְיָה בֶן בֶּרֶכְיָהוּ בֶן עִדּוֹא הַנָּבִיא לֵאמֹר: זכריה א ז
5. וַתִּלְקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶל בֵּית מַלְכוּתוֹ בְּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא חֹדֶשׁ טֵבֵת בִּשְׁנַת שְׁבַע לְמַלְכוּתוֹ: אסתר ב טז
6. וַיְהִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ הָיָה דְבַר יְיָ אֶל זְכַרְיָה בְּאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי בְּכִסְלֵו: זכריה ז א 7. וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי הַמֶּלֶךְ בָּעֵת הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא חֹדֶשׁ סִיוָן בְּשִׁלּוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּה מָרְדֳּכַי אֶל הַיְהוּדִים וְאֶל הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת אֲשֶׁר מֵהֹדּוּ וְעַד כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ וְאֶל הַיְהוּדִים כִּכְתָבָם וְכִלְשׁוֹנָם: אסתר ח ט 8. בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא חֹדֶשׁ נִיסָן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לִפְנֵי הָמָן מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר: אסתר ג ז 9. וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהִין יִהְיֶה לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וּרְבִיעִת הַהִין לָאֵיל וּרְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ יַיִן זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה: במדבר כח יד
10. הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה: שמות יב ב 11. אֶרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ דֹרֵשׁ אוֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה: דברים יא יב

עין משפט נר מצוה

לד א מיי' פ"ד מהל' קדוש החדש הלכה יג סמג עשין מו:
לה ב מיי' שם הלכה ח סמג שם:
לו ג ד מיי' שם הל' יד:
לז ה טוש"ע או"ח סי' תכט סעיף ח:
לח ו ז מיי' פ"ד מהל' שקלים הל' יא סמג עשין מה:
לט ח מיי' פ"ח מהל' כלי המקדש הל' ז:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולתרומת שקלים. **ראשון להקריב** קרבנות הלקוחים מתרומת שלש קופות: (ב) תוס' ד"ה בהפסקה כו' לקמן גבי אחד. ע"ב נראה דקאיל להו ממתני' (לא פריך הש"ס גבין לירקות ולנדרים בברייתא לקמן דף י"ב [ותנא דידן אמתני' לא תניא נדרים אלא] דס"ל לתלמודא תנא ושייר אם כן הכא נמי לא הוי ליה למימר בהפסקה לא קא מיירי אלא דתני ושייר [ואהא קאמרי דלקמן נמי אמתני' אתיולא] דהכא בהפסקה לא קא מיירי:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שמא וכו' ליבא למיחש כולי האי. עיין יומא לה ע"ב תוס' ד"ה ניחוש:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה עיבורין מניסן מיצן כו' ולעיין בצרכי עיבור השנה בניסן כל"ל:

רבינו חננאל

ובכור בעל מום משעה שנולד שראוי לאכילה והוא דקים ליה בגויה שכלו לו חדשיו, מונין לו שנה משעה שנולד. **תנו רבנן באחד בניסן ראש השנה לחדשים** כו'. מנא לן, דכתיב ראשון הוא לכם לחדשי השנה ונדחה. ופירש רב חסדא ונדחו דבריו. ואמר רבינא דבר זה אינו מפורש בתורה אבל מפורש הוא בדברי קבלה, וביום עשרים וארבעה לעשתי עשר חדש הוא חדש שבט וגו'. ואסיקנא ומתניתין דלא קתני לחדשים לא פליג, אלא בשנים קא מיירי בחדשים לא קא מיירי. ולעיבורין. אוקימנא להפסקת עיבורין. כלומר, כיון שהגיע ניסן נפסק עבור משנה זו, כדתנן הן העידו שמעברין את השנה כל אדר, שהיו אומרים עד הפורים. ואם נשלם אדר ולא עיברוה, נפסק העיבור ושוב אין מעברין שנה זו. **ותנא** דידן בהתחלת השנים מיירי, בהפסקת עיבור מזו השנה לא מיירי. **ולתרומת שקלים.** פירוש, בשלשה פרקים בשנה תורמין את הלשכה, ובשלש קופות של שלש שלש סאים היו תורמין את הלשכה. והתרומה הראשונה של תרומת שקלים היתה באחד בניסן כו' טבי דאמר קרא זאת עולת חדש בחדשו לכם לחדשי השנה, חדש והבא קרבן מתרומה חדשה, וכתיב ביה בניסן ראשון וגמר שנה שנה מניסן. וכי הא דתניא קרבנות הצבור הבאות באחד בניסן ואם הביא מן הישן יצא, אלא שחיסר [מצוה]. ויחיד שהתנדב משלו כשרין, ובלבד שימסרם לצבור.